

ФОРТЕЦЯ ДРЕВНЬОГО КОРЦЯ

У час пробудження природи, коли усміхнене сонце частіше дає про себе знати, древній Корець приваблює садами і парками, неповторними пам'ятками історії та архітектури Свято-Троїцьким жіночим монастирем, костьолом Святого Антонія, Георгієвською церквою, іншими культовими спорудами, що так гарно сяють золотом своїх куполів.

Але історична пам'ятка, що розташована на горі, і віддзеркалюється у річці вже не одне століття, начебто причаїлася у глибокому смутку.

*Королева Польщі Ядвіґа
(ок. 1374-1399)*

Це – корецький замок, що його ще в 1399 році почав будувати дванадцятирічний син великого князя литовського Ольгерда – князь Костянтин Бугава – основоположник роду князів Корецьких.

Як відомо з історії, це була унікальна фортифікаційна споруда, із надійними стінами та мурами, капітальними підземеллями, водним каналом, що оточував кручу, і робив фортецю неприступною, коли, приміром, вдиралися турецькі чи татарські поневолювачі. На території замку останнім представником роду Чарториських був збудований мурований палац.

На особливу увагу заслуговує останній господар Корецького замку – князь Клеменс Юзеф Чарториський, який жив у другій половині XVIII століття, і перетворив Корець у найгарніше місто на Волині.

Він, окрім військових здібностей, мав і господарський хист, завдяки чому, люди мали роботу на мануфактурах, закладених князем, де вироблялися сукна, фаянсові та фарфорові вироби з глини, що знаходилася неподалік Корця.

Фарфорові вироби з погляду якості та художності не поступалися саксонським та китайським. Славу також володареві фортеці і корчанам здобули меблі, виставні золотом пояси, які посила польська шляхта.

Тієї, давайте звернемося до архівного документу, датованого 21 червня 1921 року під номером 3158 «Штрих історичний Корецького замку», складений начальником І-го району і направлений рівненському старості. Багато цікавого і невідомого розповідає запис польського періоду, що зберігається у фондах державного архіву Рівненської області: «Корецький замок сягає чотирнадцятого століття. Засновником його був Бугава-Костянтин-Дмитро, син Ольгерда, великого князя литовського. Відібраний королем Владиславом Ягеллом, замок був переданий Федорові Даниловичу, що в 1393 році Ядвіґою Королевою було підтверджено. В 1400 році князем Корецьким став Олександр Дмитрович і, одержавши від Ягелла великі кошти, не закінчує, однак, будови, бо ж помирає, в 1444 році.

Син його Василь Олександрович будову збільшив, зміцнив, обмурував. Наступний власник – Іван-Богдан Васильович використовував працю татар-невільників для зміцнення оборонних валів. В замку корецькому був похований в 1570 році

Із часів Богуса Федоровича, восводи волінського, татари вдерлися в Корець, замок пограбували і підпалили. В тому плачевному стані перейшов замок у власність Покхима Богуневича, тому то й залишив він замок на час спорудження величезного оборонного укріплення.

Був він мурований, з підземними льохами для оборони в разі нападу, оточений широким муром. Для захоплення в неволю неприятелів були зведені кам'яниці

Владислав Ягелло
(бл. 1351-1434)
польський король

з підземними льохами. Біля року 1600-го був похований Йоахим Богусевич в могилі, викутій в скелі Плита зберігалася до 1880 року.

Останнім з князів Корецького замку був Ян Кароль, каштелян волинський, який помер в 1651 році. Нинішнім господарем руїн замку Корецького є пан Бініський.

Начальник 1-го району».

Хоча в цьому документі не згадується про пожежу в Корецькому замку, проте, із інших джерел ми довідалися, що на початку тридцятих років XIX століття, а точніше 1832 року, ця фортеця згоріла. Мертвими свідками багатющої минулої історії залишилися нащадкам лише деякі вцілілі стіни із в'їзною брамою та кам'яний міст, перекинутий через напівзасипаний, але ще глибокий рів. У свій час міст був підйомний, як свідчать деякі джерела.

Таким чином, руйнація Корецького замку, триває вже, під впливом дощу та снігу понад 175 років. Тому з особливою симпатією та шанобою проймасмося до тих людей, які у свій час робили усе можливе і неможливе, щоб не дати остаточно загинути великій історичній та героїчній твердині Корця. Таким саме був уже згадуваний нами пан Бініський, про якого розповідає у своєму поліційному рапорті до старости Рівненського начальник 1-го району:

«...У відповідь на лист з дня 13.06.1921 року, вихідний номер 4677/1, на предмет охорони пам'яток історії, архітектури і музейних цінностей надсилаю опи Корецького замку. На доповнення штриху історичного повідомляю, що замок Корецький є в даний час власністю пана Бініського, якого власністю є і місто Корець. Кілька місяців тому порозумілися з адміністрацією відносно дуже добрих починань пана Бініського в справі упорядкування руїн замку і починання кроків до допровадження їх до стану законсервування (збереження). Адміністрація поінформувала мене, що пан Бініський має рішучий намір вищезгадану роботу здійснити за власний кошт...».

Цікаво знати, чи не знайшлося б сьогодні людини, подібної до пана Бініського, яка б не допустила цілком занепасти історичній пам'ятці древнього Корця, яка б не тільки врятувала справжню гордість міста, а й відродила її належним чином для нинішніх і майбутніх поколінь.